

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 25. januar 2024. godine
Br. ref.: MM 2321/24

SUPROTNO MIŠLJENJE

sudije

RADOMIR LABAN

slučaju br. KO55/23

Podnositelj

Predsednik Skupštine Republike Kosovo

**Ocena predloženih ustavnih amandmana, upućenih od strane
predsednika Skupštine Republike Kosovo 2. marta 2023. godine,
dopisom br. 08/3509/Do/1493/1**

Iskazujući na početku svoje poštovanje i saglasnost sa mišljenjem većine sudija u ovom slučaju sa stavom I ove presude da je predmet prihvatljiv za razmatranje kao i sa odlukom u stavovima III. IV. i V. kojima je sud utvrdio sledeće:

- III. DA UTVRDI, jednoglasno, da predloženi ustavni amandmani br. 27 i br. 28, kojima se predlaže dopuna ustavnog kriterijuma za razrešenje sudija i tužilaca zbog "ozbiljnog nepoštovanja dužnosti", predviđenog u stavu 4 člana 104 [Imenovanje i Razrešenje Sudija] i u stavu 6 člana 109 [Državno Tužilaštvo] Ustava, sa formulacijama "*kontinuirano ocenjivan sa nedovoljnim učinkom*" ili „*je počinio teške disciplinske prekršaje*“, ne umanjuju osnovna prava i slobode garantovane Poglavlјem II [Prava i Osnovne Slobode] Ustava Republike Kosovo;

- IV. DA UTVRDI, jednoglasno, da predloženi ustavni amandmani br. 27 i br. 28, kojima se predlaže dopuna ustavnog kriterijuma za razrešenje sudija i tužilaca zbog „*ozbiljnog nepoštovanja dužnosti*”, predviđenog u stavu 4 člana 104 [Imenovanje i Razrešenje Sudija] i u stavu 6 člana 109 [Državno Tužilaštvo] Ustava, sa formulacijom „*je dokazano da ima neopravdanu imovinu*“, i da je zasnivan na konačnoj sudskoj odluci, ne umanjuju osnovna prava i slobode garantovane Poglavlјem II [Prava i Osnovne Slobode] Ustava Republike Kosovo;
- V. DA UTVRDI, jednoglasno, da predloženi ustavni amandmani br. 27 i br. 28, kojima se predlaže dopuna ustavnog kriterijuma za razrešenje sudija i tužilaca zbog „*ozbiljnog nepoštovanja dužnosti*”, predviđenog u stavu 4 člana 104 [Imenovanje i Razrešenje Sudija] i u stavu 6 člana 109 [Državno Tužilaštvo] Ustava, sa formulacijom „*ima ugrožen integritet*“, umanjuju osnovna prava i slobode garantovane Poglavlјem II [Prava i Osnovne Slobode] Ustava Republike Kosovo;

Ja kao sudija Ustavnog Suda ne slažem se sa zaključkom suda iz stava II dispozitiva ove presude u vezi ocene ustavnosti amandman 29 gde je sud zaključio sledeće

- II. DA UTVRDI, većinom, da predlog ustavnog amandmana br. 29, kojim se predlaže prelazna provera integriteta „[...] članova Sudskog saveta Kosova, članova Tužilačkog saveta Kosova, predsednika svih sudova i svih glavnih tužilaca, kao i kandidata za ove funkcije [...]“ od strane Autoriteta za kontrolu integriteta, ne umanjuje osnovna prava i slobode garantovane Poglavlјem II [Prava i Osnovne Slobode] Ustava Republike Kosovo

Ja kao sudija se slažem sa činjeničnim stanjem kako je izneto i predstavljeno u presudi i isto činjenično stanje prihvatom kao tačno. Takođeslažem sa načinom kako su navodi podnosioca izneti i predstavljeni u presudi, kao i komentari različitih zainteresovanih strana. .

Zbog gore navedenog, a u skladu sa Pravilom 57 Poslovnika o radu Ustavnog Suda ja će pismeno izložiti Moje suprotno mišljenje.

Ocena ustavnosti predloženog ustavnog amandmana br. 29

Najpre ja smatram da da se amandmana br. 29 sastoji od 6 zasebnih članova koji imaju za cilj da se sprovede proces vetinga u pravosudnom sistemu Republike Kosovo.

1. U nastavku razmatranja i ocene predloga ustavnog amandmana br. 29, pozivam se na član 161A [Provera integriteta] ovog predloga amandmana, kojim se definiše:

- 1. Bez obzira na druge odredbe ovog Ustava, proveru integriteta članova Sudskog saveta Kosova, članova Tužilačkog saveta Kosova, predsednika svih sudova i svih glavnih tužilaca, kao i kandidata za ove funkcije, izuzev predsednika Ustavnog suda, vrši Organ za proveru integriteta.*

2. Mandat Organa za proveru integriteta je 2 (dve) godine od izbora svih članova Organa. Mandat Organa se može produžiti najduže za još 1 (jednu) godinu, ako se za to odluči zakonom usvojenom sa 2/3 glasova svih poslanika Skupštine.

3. Provera integriteta iz stava 1 ovog člana vrši se samo jednom za predmet provere i obuhvata i proveru imovine, u skladu sa zakonom.

4. Žalbeni postupci protiv kontrole integriteta se ne računaju u rokove utvrđene stavom 2 ovog člana".
2. Primećujem da član 161A [Provera integriteta] predloga ustavnog amandmana br. 29 definiše (i) pozicije sudskog i tužilačkog sistema koje podležu proveri integriteta i mandat Organa za proveru integriteta, precizirajući da (ii) članovi Sudskog saveta Kosova, članovi Tužilačkog saveta Kosova, predsednici svih sudova i svi glavni tužioci, kao i kandidati za ove funkcije podležu Organu za proveru integriteta, (iii) mandat Organu za proveru integriteta traje 2 (dve) godine od izbora svih članova Organa i može se produžiti za najviše još 1 (jednu) godinu, ako je odlučeno zakonom usvojenim sa 2/3 glasova svih poslanika Skupštine; i (iv) provera integriteta za gore navedene pozicije u pravosudnom sistemu se vrši samo jednom za predmet provere i uključuje proveru imovine, kako je definisano zakonom, sve dok žalbeni postupci protiv provere integriteta nisu računati u napred navedenim rokovima.
3. Izuzetno i samo u kontekstu procesa vetinga, prema odredbama predloga ustavnog amandmana br. 29, primećujem da je svrha procesa provere integriteta od strane Organa za proveru integriteta [na osnovu člana 161A] jedan poseban proces, koji se predlaže da se razvija van odredaba Poglavlja VII Ustava, odnosno bez učešća SSK-a i TSK-a.
4. Međutim amandmana br. 29, odnosno član 161A [Provera integriteta] počinje rečenicom "*Bez obzira na druge odredbe ovog Ustava*" čime po mom pravničkom mišljenju isključuje sve odredbe Ustava pa čak i one iz Član 56 [Prava i Osnovne Slobode tokom Vanrednog Stanja], Ja smatram da je ova rečenica u direktnoj suprotnosti sa ovim članom 56 Ustava a samim tim i sa stavom 2 ovog člana koji predviđa "*2. Odstupanje od prava i osnovnih sloboda garantovanih članovima 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 37 i 38 ovog Ustava, nije dozvoljeno pod nikakvim okolnostima*".
5. Ubeđen sam da predлагаč nije imao namjeru da umanji ljudska prava iz poglavljaja II i Poglavlja III Ustava već da je namera predлагаča da se odstupanja odnose na poglavljje VII Ustava odnosno Pravosudni sistem to jest na članove Ustav od 102 do 110.
6. Ovakva formulacija amandmana br. 29, odnosno član 161A [Provera integriteta] koja počinje rečenicom "*Bez obzira na druge odredbe ovog Ustava*" korišćena je Amandmanu br. 24 Ja kao sudija pojedinac iskreno mislim da je svaka formulacija koja isključuje sve Ustavne norme samo po sebi protiv ustavna jer

ova formulacija sama sebe stavlja iznad samog Ustava, mislim da je obaveza da se na ovaku formulaciju odreaguje da se nebi stvorila pogrešna praksa za budućnost, posebno u ovom slučaju jer je namera predlagača očigledna.

7. Ja smatram da predlagač ima očiglednu namenu i da bi formulacija “*Bez obzira na druge odredbe Ustava iz poglavlja VII koje se tiču pravosudnog sistema*“ a koja bi po mom mišljenju bila u potpunosti Ustavna omogućila postizanje istog cilja koji je predlagač želeo postići, istovremeno bi se izbegla formulacija koja je po meni protivustavna i koja pre ili kasnije neće izdržati probu vremena..
8. Dalje, amandmana br. 29, odnosno član 161A [Provera integriteta] koji počinje rečenicom “*Bez obzira na druge odredbe ovog Ustava*“ čime po mom pravnim mišljenju isključuje sve odredbe Ustava , po mome mišljenju je u suprotnosti i sa Članom 108 [Sudski savet Kosova] koji predviđa posebne garancije za ne većinske zajednice na Kosovu, ali i sa samim Član 161B Organ za proveru integriteta koji predviđa sledeće;
 1. *Za vršenje provere integriteta iz člana 161A osniva se Organ za proveru integriteta. Sastav, izbor, organizacija, funkcionisanje, ovlašćenja i imunitet Organa se utvrđuju zakonom i u skladu sa ovim Ustavom.*
9. Ubeđen sam da predlagač nije imao namenu da umanji ljudska prava iz poglavlja II i Poglavlja III Ustava već da je namera predlagača da se odstupanja odnose na poglavje VII Ustava odnosno Pravosudni sistem to jest na članove Ustav od 102 do 110. Ali smatram da smo kao Sud bili u obavezi da utvrdimo da se prava predstavljanja ne većinskih zajednica i rodne ravnopravnosti utvrđene članom 108 Ustava, nemogu svesti na zakonom utvrđena prava, i da njihovo derogiranje sa Ustavne norme na zakonom utvrđena prava prestavlja povredu III poglavlja Ustava kao i člana 108 Ustava.
10. Čuvanje prava iz člana 108 Ustava a koja se tiču prava predstavljanja ne većinskih zajednica na Kosovu je Ustavna obaveza u skladu sa poglavljem III ovog Ustava ali bi istovremeno pomoglo i samom predlagaču da svoju namenu o vetingu sproveđe u Skupštini Kosova gde je za prolazak ovih amandmana neophodno da se obezbede i 2/3 glasova ne većinskih zajednica.
11. Nejasno je da ako , član 161A [Provera integriteta] koji počinje rečenicom “*Bez obzira na druge odredbe ovog Ustava*“ na koji način će doći do formiranja Organa za proveru integriteta na osnovu Ustava kada su norme Ustava kojima se predviđa ključ predstavljanja ne većinskih zajednica stavljene van pravne snage.
12. Dalje ja smatram da je formulacija iz stava 2 član 161A [Provera integriteta] takođe u suprotnosti sa članom 6 EKLJP i članom 31 Ustava jer ista predviđa različite skupštinske većine za formiranje i produženje mandata Organa za proveru integriteta i to na sledeći način ;
 2. *Mandat Organa za proveru integriteta je 2 (dve) godine od izbora svih članova Organa. Mandat Organa se može produžiti najduže za još 1 (jednu)*

godinu, ako se za to odluči zakonom usvojenom sa 2/3 glasova svih poslanika Skupštine.

13. Ja smatram da ovakva formulacija koja predviđa različite skupštinske većine za formiranje i produženje mandata Organa za proveru integriteta nije u saglasnosti sa načelom pravne sigurnosti i da je predlagač mogao vrlo prosto da predviđi da trajanje "Mandata Organa za proveru integriteta je 3 (tri) godine od izbora svih članova Organa. Mandat Organa i isti se ne može se produžiti." Predlagač bi dobio isti efekat a postojala bi potpuna pravna sigurnost u pogledu trajanja mandata i načina njegovog izbora.
14. Smatram da kao Sud moramo biti svesni da postoji velika mogućnost brzog učlanjena Republike Kosovo u savet Evrope i da Republika Kosovo vrlo brzo može biti deo Evropskog Suda za Ljudska Prava gde će odluke državnih organa biti predmet provere i ocene od strane Evropskog suda za Ljudska Prava, poučeni iskustvom od zemalja u regionu koje su sprovele procese vetinga a posle izgubile sve sporove pred Evropskim sudom za ljudska prava, smatram da je u opštem interesu da se u procesu vetinga izbegnu gore navedene povrede i obezbedi potpuna pravna sigurnost svih učesnika u ovom procesu.

Zaključak u vezi predlog ustavnog amandmana br. 29

15. Na osnovu gore navedenog, i uzimajući u obzir gore navedena obrazloženja:

- I. SMATRAM DA je Sud trebao da UTVRDI DA predlog ustavnog amandmana br. 29, kojim se predlaže prelazna provera integriteta u formulaciji "Bez obzira na druge odredbe ovog Ustava" umanjuje osnovna prava i slobode garantovane članovima 56 i 108 Ustava Republike Kosovo, te da je isti u suprotnosti sa Poglavljem II [Prava i Osnovne Slobode] i Poglavljem III [Prava Zajednica i Njihovih Pripadnika] Ustava Republike Kosovo;.
- II. SMATRAM DA je Sud trebao da UTVRDI DA jednoglasno/većinom, da predlog ustavnog amandmana br. 29, kojim se predlaže prelazna provera integriteta u formulaciji "2. Mandat Organa za proveru integriteta je 2 (dve) godine od izbora svih članova Organa. Mandat Organa se može produžiti najduže za još 1 (jednu) godinu, ako se za to odluči zakonom usvojenom sa 2/3 glasova svih poslanika Skupštine" umanjuje osnovna prava i slobode garantovane članom 31 Ustava Republike Kosovo i članom 6 EKLJP, te da je isti u suprotnosti sa Poglavljem II [Prava i Osnovne Slobode] Ustava Republike Kosovo;.

Suprotno mišljenje podneo sudija:

Radomir Laban, sudija

Dana 22. decembra 2023 godine u Pristini.

